

CONSULTATIEVERSLAG
Marktgebaseerde aankoop
van flexibiliteitsdiensten
voor het beheer van
lokale congestie

Inhoudstafel

1	INLEIDING	2
1.1	HET GROEIPAD NAAR MARKTFLEXIBILITEIT VOOR LOKALE CONGESTIE	2
1.2	MARKTTESTEN.....	3
2	REACTIES TIJDENS DE FORMELE CONSULTATIE	4
2.1	LEREN DOOR TE DOEN	4
2.2	COÖRDINATIE MET DE TRANSMISSIENETBEHEERDER	5
2.3	POSITIE PERIMETERCORRECTIE EN ENERGIEOVERDRACHT	6
3	BIJLAGE	9

1 Inleiding

Met de toevoeging van Artikel 4.1.17/4 in het Energiedecreet werd in 2021 een kader gecreëerd voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie. Conform Artikel 2.3.22 van het Technisch Reglement voor Distributie van Elektriciteit dienen de distributienetbeheerders specificaties op te stellen voor de aankoop van deze diensten.

Conform het Energiedecreet en het TRDE heeft Fluvius een transparant en participatief overleg met de transmissienetbeheerder en alle relevante marktdeelnemers gehouden over de specificaties voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie. De invulling voor dit transparant en participatief overleg werd vormgegeven via een aantal concrete overlegmomenten. Tussen 30/10/2024 en 11/12/2024 organiseerde Fluvius een marktconsultatie, waarbij marktpartijen schriftelijke feedback konden bezorgen.

Allereerst bedanken we iedereen voor alle ontvangen feedback, zowel tijdens het stakeholderoverleg als via de marktconsultatie. Dit is wat Fluvius nodig heeft om iteratief te kunnen groeien en op die manier zo snel mogelijk tot een doeltreffende flexibiliteitsmarkt te komen.

Fluvius heeft alle ontvangen feedback verzameld en geanalyseerd. In dit document reageren we op een aantal opvattingen die volgens ons meer uitleg behoeven. De lijst met alle niet-confidentiële reacties is toegevoegd als bijlage bij dit document, alsook de antwoorden van Fluvius en of deze reacties tot een wijziging van het voorliggende voorstel hebben geleid.

1.1 Het groeipad naar marktflexibiliteit voor lokale congestie

Tijdens de vorige consultaties werd reeds aangehaald dat de opzet van marktgebaseerde aankoop van flexibiliteitsdiensten voor lokale congestie een iteratief groeiproces is. Het doel blijft om samen met stakeholders een ecosysteem te creëren dat uitmondt in een win-win-samenwerkingsvorm tussen Fluvius en de aanbieders van flexibiliteit.

De voorbereiding voor deze derde publicatie van de marktregels toont opnieuw dezelfde ambitie. De traditionele overlegmomenten met stakeholders blijven behouden, maar zijn aangevuld met verschillende 1-op-1 gesprekken, webinars en de aanschaf van het marktplatform NODES. We zijn er meer dan ooit van overtuigd dat we het verst komen met voorstellen waarin de meningen en belangen van diverse marktspelers maximaal worden gehoord.

De huidige specificaties zijn bedoeld om een breder kader vast te stellen waarbinnen de eerste producten kunnen worden gelanceerd. Zoals in eerdere consultaties aangegeven, zijn ze zeker niet het eindpunt. We hebben echter al mogelijkheden opgenomen waarvan we geloven dat ze in de (nabije) toekomst relevant zullen zijn voor nieuwe producten. De verschillende vrijheidsgraden die in eerdere specificaties werden genoemd, zijn nu maximaal gedefinieerd. Een duidelijk kader helpt om de verwachtingen tussen marktpartijen en Fluvius (en vice versa) helder te maken, zonder afbreuk te doen aan de ambitie om van de ontwikkeling van goede marktproducten een continu leerproces te maken.

1.2 Markttesten

De markttesten vormen de duidelijkste illustratie van ons iteratieve proces. Ze stellen ons in staat om concrete vragen aan de markt te stellen en daadwerkelijk flexibiliteit aan te kopen. Parallel aan de indiening van de regels worden de drie producten, zoals gespecificeerd tijdens deze consultatie, in de praktijk gebracht.

Tijdens de vorige consultatie was het marktplatform nog een wens en aankondiging. Inmiddels is via een aanbesteding de samenwerking met het marktplatform NODES in volle gang, wat Fluvius moet ondersteunen bij de praktische uitvoering van de markttesten. We benadrukken dat dit nog geen definitieve platformkeuze is. Deze keuze zal, conform de wet op overheidsopdrachten, via een nieuwe gunningsprocedure plaatsvinden wanneer de tijd daar rijp voor is. Het concreet opstarten van deze markttesten, waarbij we volwaardig de stappen van het flexibiliteitsproces doorlopen, maakt dat we op vele vlakken sprongen vooruit kunnen gaan op basis van concrete feedback van kandidaat-deelnemers. Het is enkel op deze manier dat ook de kandidaat-FSP's echt geconfronteerd worden met de concrete implicatie van eventuele deelname, wat op zijn beurt tot gedetailleerde feedback leidt die we vorige jaren niet konden capteren in het kader van meer algemene overlegvormen.

De volumes die voor de eerste ronde markttesten worden aangekocht, zijn nog relatief bescheiden. Samen met volgende iteraties moeten ze echter de leerdoelen van de markttesten maximaal helpen bereiken, zoals uitgebreid toegelicht in de conceptnota. Fluvius wil in alle transparantie deelnemers en stakeholders informeren over de geleerde lessen, aangezien deze ook de basis zullen vormen voor verdere aanpassingen van specificaties en producten.

2 Reacties tijdens de formele consultatie

Met betrekking tot de specificaties voor de marktgebaseerde aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie, hebben we reacties ontvangen van vijf stakeholders: Centrica, COGEN, Elia, FEBEG en Febeliec.

2.1 Leren door te doen

Fluvius meent uit de reacties van diverse stakeholders vast te stellen dat de iteratieve aanpak en de diverse contactmomenten ook voor hen de manier is om tot resultaten te komen. Markttesten dienen ons te helpen sneller bijkomende inzichten te verkrijgen op het detailniveau waarmee een product moet worden vormgegeven. We zijn daarbij niet blind voor een aantal kritische bemerkingen en barrières die momenteel nog aanwezig zijn en proberen deze maximaal weg te werken.

Fluvius waardeert de feedback en het vertrouwen in de huidige aanpak. In 2024 zijn de contactmomenten niet alleen vanwege de specificaties, maar ook voor de voorbereiding van de markttesten, verder geïntensiveerd. Fluvius heeft de ambitie om deze aanpak in de komende periode voort te zetten. Er is veel energie gestoken in de huidige specificaties omdat een kader, naast de wettelijke verplichting, zorgt voor duidelijkheid in het debat. Concretisering biedt concrete feedback waarmee we aan de slag kunnen. Toch merken we dat er nog steeds enkele punten niet volledig zijn uitgeklaard en dat dit soms niet mogelijk is zonder aanvullende informatie. Daarom zijn markttesten en *leren door te doen* essentieel voor Fluvius en alle betrokken marktpartijen, om beter te begrijpen wat werkt, wat we kunnen verwachten en wat de impact is van bepaalde beslissingen.

In de reacties kwamen ook kritische bedenkingen naar voren over procedures, verplichtingen of het ontbreken daarvan. Twee zaken zijn belangrijk voor Fluvius: enerzijds dient het wetgevend kader (bijvoorbeeld rond overheidsopdrachten) correct gevolgd te worden, anderzijds streven we ernaar om zelf zo min mogelijk extra barrières op te werpen. Sommige consultatiereacties wijzen op bepaalde risico's die hierdoor ontstaan. We zijn ons hiervan bewust en gaan er van uit dat deze risico's op termijn hun neerslag zullen vinden in de specificaties. Momenteel was het echter voor Fluvius een groter risico om bij de opstart van de markt bepaalde bijkomende barrières te introduceren die nog niet strikt noodzakelijk zijn.

Fluvius wordt geprezen voor zijn inspanningen om stakeholders te betrekken bij de ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten via workshops, webinars en documentatie. Deze interactieve aanpak wordt als zeer waardevol beschouwd om begrip en samenwerking te bevorderen. Er wordt echter ook aangedrongen op een voortzetting van deze samenwerking, waarbij stakeholders actief betrokken blijven bij het verfijnen van processen en het creëren van een algemeen kader voor lokale flexibiliteit. De input en feedback van marktspelers wordt essentieel geacht om oplossingen te ontwikkelen die zowel praktisch uitvoerbaar als marktgebaseerd zijn.

Fluvius benadrukt dat het de intense samenwerking met het ecosysteem zal verderzetten en feedback sessies zal organiseren met betrekking tot de markttesten, voor de betrokken partijen. We danken de stakeholders voor het positief onthalen van de manier van samenwerken.

2.2 Coördinatie met de transmissienetbeheerder

Een veelvoorkomend thema in de consultatie reacties is de coördinatie met de transmissienetbeheerder. Fluvius erkent het belang van goede afstemming en benadrukt de stappen die het afgelopen jaar genomen zijn in deze richting: de TNB is betrokken bij alle stakeholderoverlegmomenten en consultaties, verschillende bilaterale overlegmomenten vonden (en vinden nog steeds) plaats en er is een werkgroep in het leven geroepen voor de goede afstemming tussen TNB en DNB.

In de diverse reacties wordt vaak gesproken over een systeemkost, maatschappelijke optimalisatie en duidelijke afspraken tussen de TNB en de DNB. Ook Fluvius staat hier positief tegenover.

De toepassing van flexibiliteit op diverse netvlakken door meerdere partijen, met soms een ander doel, vereist nu eenmaal een duidelijk kader en afspraken. De impact van de flexibiliteitsproducten die we ontwikkelen moeten zich in eerste instantie nog bewijzen op het distributienet. Daarnaast moeten we al doende reeds nagaan in welke mate de flexibiliteit op distributienetten mee oplossingen kunnen bieden voor het hogerliggend net, en dit ongeacht of het om balancering of congestie doeleinden gaat.

De systeemkost evalueren of een inschatting maken van het potentieel voor maatschappelijke optimalisatie vereist verder overleg tussen TNB en DNB over:

1. een verbeterd inzicht in de lange termijn flexibiliteitsbehoeften in het kader van het optimaal benutten van het distributienet en koppelpunten TNB-DNB evenals de kosten/baten van inzet van die flexibiliteit (een inzicht waaraan de markttesten moeten bijdragen)
2. een verbeterd inzicht in de lange termijn behoeften en reële baten van flexibiliteit in kader van het optimaal benutten van het transmissienet (waarop enkel de TNB visibiliteit heeft) enerzijds en balancing anderzijds.
3. een operationele communicatie en coördinatie tussen TNB en DNB om de inzet van flexibiliteit operationeel te coördineren zodat de flex over de systeemuitdagingen heen maximaal rendeert.

Dit alles steeds met aandacht voor de kosten en baten en de bijhorende billijke financieringsvorm voor deze flexibiliteit, waarrond ook overeenstemming moet gevonden worden op regulatorisch niveau.

Overleg hierover is niet nieuw, maar het is aangewezen dit te bestendigen en versterken. Hierbij kunnen de vele vragen en opmerkingen die terecht door stakeholders zijn aangebracht verder worden behandeld, o.a.:

- De mate waarin product-alignering kan bijdragen tot maximaal teweegbrengen van flexibiliteit (bijvoorbeeld mFRR en congestieproducten).
- De mate waarin een weloverwogen indeling in de tijd van een congestiemarkt helpt om de mogelijkheden voor de aanbodzijde te verhogen (indeling van de dag in leveringsblokken, inpassing van Gate Closure Time van congestie in bredere markt timings, alignering van leveringsvensters).
- De mate waarin combineren/stacken van producten vanuit FSP-perspectief mogelijk kan worden gemaakt over markten heen (bijvoorbeeld balancing en congestie).

- De mate waarin het kan helpen platform-gewijs bepaalde capabilities te delen.

Fluvius wil daarbij opmerken dat het nog geen mature best practices kon identificeren op academisch of operationeel niveau om over te nemen en te implementeren. Er zal dus nood zijn aan een gezamenlijke aanpak die gefaseerd verloopt in de tijd, met oog voor het kwantificeren van elke uitdaging en het gezamenlijk inzetten op de oplossingen met de beste kosten/batenverhouding over systeemuitdagingen heen. Daartoe is reeds gezamenlijk werk met de TNB opgestart in een TNB/DNB coördinatiewerkgroep.

Wat betreft het bereiken van het maatschappelijk optimum wenst Fluvius nogmaals te herhalen dat het wat Fluvius betreft niet aan de systeembeheerders is om het socio-economisch optimum te gaan bepalen. Het maatschappelijke kosten/batenmodel gaat veel verder dan enkel de kosten/baten vanuit oogpunt van het net zelf. Zoals kan worden vastgesteld in Nederland, zal er op termijn nood zijn aan een bredere waardebeoordeling van flexibiliteit en toegelaten uitgaven aan flexibiliteit. Daarin kunnen ook de waarde met betrekking tot het kunnen realiseren van hernieuwbare energiedoelstellingen en het blijvend kunnen groeien op vlak van economische ontwikkelingen belangrijke parameters zijn.

2.3 Positie perimetercorrectie en energieoverdracht

Fluvius ziet een toenemende nuance en alignering onder stakeholders rond belangrijke doelen: het ontwikkelen van een kostenefficiënte congestiemarkt met aandacht voor de balansimpact, het behouden van balansincentives en het creëren van een gelijk speelveld voor flexibiliteitsaanbieders. Hoewel geen voorgestelde implementatie volledig voldoet aan al deze doelen, worden enkele pistes verder onderzocht, zoals Elia's optie om BRP-perimeters te corrigeren, terwijl 'verplichte intraday bids' wordt geschrapt wegens gebrek aan steun. Onbalanskosten en Europese marktintegratie blijven aandachtspunten, en een gefaseerde implementatie geïntegreerd met balancing-markten geniet brede steun. Fluvius waardeert het engagement van stakeholders en blijft tijdens de implementatie werken aan oplossingen binnen privacyrichtlijnen, waarbij ex-post data wordt gebruikt voor impactanalyses.

Bij het lezen van de talrijke reacties met betrekking tot dit onderwerp, is Fluvius blij te merken dat er meer nuance in het debat ontstaat. Eveneens dat door vele stakeholders de bijzonderheden worden erkend en verkend van congestie als context voor het toepassen van flexibiliteit.

We denken voorzichtig te mogen vaststellen dat de bijdragen over het geheel genomen eerder dicht bij elkaar liggen dan uiteen, en dat ze ook vrij dicht liggen bij wat Fluvius heeft proberen uiteenzetten in de betrokken bijlages. Samengevat lezen we alignering onder de stakeholders met betrekking tot de volgende doelen:

1. Het is belangrijk te kijken hoe we een markt voor congestie kunnen creëren die rekening houdt met de balansimpact en zoekt naar een kostenefficiënte, evenwichtige manier om de balansimpact op te vangen voor de regelzone.
2. Het is belangrijk te bewaken dat we het incentivemechanisme dat bestaat richting partijen met het oog op het behouden van balans, niet disproportioneel verstoren met de komst van deze nieuwe markt.

3. Het is een aandachtspunt om een 'level playing field' na te streven tussen diverse soorten aanbieders van flexibiliteit (zoals bijvoorbeeld enkelvoudige HS-installaties versus pools van LS-installaties, en onafhankelijke FSP's versus FSP=BRP=Leverancier op een punt).

Wat betreft de HOE dit moet gebeuren, dankt Fluvius de vele stakeholders voor het inbrengen van hun pistes of het belichten van de pistes die Fluvius voorlegde in de consultatie. Fluvius stelt op dat vlak het volgende vast:

- Er werd in deze consultatie geen implementatievorm ingediend die eenvoudig implementeerbaar is op korte of lange termijn, een oplossing is voor elk van de drie voornoemde doelen en schaalbaar is (ook voor aggregatie en LS-contexten).
- Wat betreft de piste 'verplichte intraday bids' lijken diverse stakeholders geen voorstander van deze werkwijze; deze schrappen we bijgevolg uit de conceptnota als valabele piste.
- Het gegeven dat het 'risico' op onbalanskosten enerzijds moeilijk te begroten is en anderzijds toch riskeert te worden ingeprijsd, is inderdaad een aandachtspunt bij verder ontwerp waarrond ons begrip groeit dankzij de feedback hierover, zeker gezien de integratie van Europese markten.
- We danken Elia voor het aanbrengen van hun optie 'het corrigeren van de BRP-perimeter van de BRP van de flexibele eenheid' en kunnen dit verder onderzoeken in de gesprekken over TNB/DNB-coördinatie.
- Er is uit diverse kanten de bevestiging dat er verder werk noodzakelijk is om dit op te kunnen nemen in de vorm van specificaties.
- Qua timing lijkt het gedragen dat (los van de hoe) een implementatie/uitrol gefaseerd gebeurt, geïntegreerd in de planning voor de balancingmarkten.

Fluvius verwelkomt de uitgestoken hand van diverse partijen (Elia, FEBEG,...) tot verder overleg in lijn met de 'planning en engagementen van de DNB' zoals aangegeven in de conceptnota. Daartoe startte het reeds tijdens de consultatiefase enkele sparringsessies op.

In deze fase is de houding met betrekking tot energieoverdracht zoals aangegeven in de specificaties uit de consultatieversie voorlopig de lijn die Fluvius wenst aan te houden.

Met betrekking tot de vraag van FEBEG om leveranciers op de hoogte te brengen en de BRP op voorhand op de hoogte te stellen:

- Leveranciers informeren over flexibiliteitsdeelname van klanten lijkt ons in strijd met het privacybeginsel. Fluvius is op dit moment niet bevoegd om dit soort informatie over een klant te delen met derden.
- De BRP op voorhand op de hoogte stellen van elke geselecteerde activatie: in de fase van markttesten is deze mogelijkheid geen deel van het contract met de platformprovider. In lijn met 'planning en engagement van de DNB' in de conceptnota is Fluvius wel bereid maximaal ex-post data te verzamelen die toelaat dat we gezamenlijk scenario-analyses doen om de mogelijke impact op BRP's te kwantificeren. Er kan worden onderzocht in welke mate dit soort informatie nodig is in het kader van toekomstige platformoplossingen en de bredere uitdaging met betrekking tot de balansimpact.

Fluvius engageert zich om maximaal de nodige inzichten aan te reiken, met name gericht op het kwantificeren van de impact op regelzone en incentive mechanismes. In aanvulling aan wat in de conceptnota vermeldt staat onder 'Gefaseerde aanpak lange termijn', zullen we:

- Data van activaties tijdens markttesten bijhouden en een geschatte impact op achterliggende BRP's bepalen over de duurtijd van een seizoen (bv. een winter). Immers elk event op zich kan positief of negatief zijn, echter over de duurtijd van een seizoen ontstaat een netto impact per BRP die geïmpacteerd is.
- Data van activaties tijdens de markttesten bijhouden en de geschatte impact op de regelzone bepalen, door er op kwartierbasis de balansdata van de TNB naast te leggen. Dit werk kan in samenspraak en met medewerking van de TNB gebeuren.
- Hiernaast in samenspraak met stakeholders diverse scenario's uitwerken omtrent mogelijke onbalansprijzen die zich plausibel kunnen voordoen, inclusief eventuele uitzonderlijke scenario's. Dit resulteert in schattingen met betrekking tot de mogelijke financiële impact van de gecreëerde onbalansen voor zowel BRP's als de regelzone.
- Onderzoeken in welke mate we deze data kunnen projecteren op toekomstige flexibiliteitsvolumes zodat er een schatting ontstaat met betrekking tot de impact in de toekomst op zowel de balans van de regelzone als de BRP's.
- Daarnaast is het wenselijk dat er onder stakeholders een debat wordt gevoerd en kwantitatief wordt onderbouwd vanaf welke volumes de verstoring van de balanstaken dermate hoog wordt dat er niet langer zonder één van de oplossingspistes kan worden gewerkt, waardoor er zicht ontstaat op een wenselijke planning om bepaalde mechanismes te implementeren.

3 Bijlage

- [Specificaties voor marktflexibiliteit](#)
- [Specificaties voor marktflexibiliteit, met track changes t.o.v. consultatieversie](#)
- [Conceptnota marktflexibiliteit](#)
- [Productfiches marktflexibiliteit](#)
- [Reacties consultatie specificaties voor marktflexibiliteit](#)